

מלאכה שמורה

— — — — —
משה אוחיון

היצירה "מלאכה שמורה" מתרחשת בתוך הוראת הכתיבה לתלמידים בחינוך היסודי. בחרתי בעשרה קטעים שהצטברו במהלך שנות עבודתי כמנחה סדנאות "כתיבה יוצרת" במסגרות חינוכיות מגוונות. עד היום ראו אור חמישה אלבומים. בשלושת האחרונים הקראתי שירים על גבי ניגונים מקוריים לגיטרה אחת. הבחירה המוזיקלית, ספרותית נובעת מן הצורך להציע בית משותף לשתי מלאכות אהובות. השפה היא מרכז. הניגון הוא אתגר. אני כותב קודם את המילים ואחר כך מצרף להן מנגינות. כתיבת הטקסטים מתרחשת כל הזמן. ההלחנה מצטרפת בוא העת, היא זקוקה לשלווה ולהתכוונות פנימית. לרוב ההלחנה מתחילה מחוץ לבית, תוך כדי תנועה, במשפט מוזיקלי קצר שאחר כך אני מרחיב על הגיטרה. כשמגיעות ההקלטות, אני מקליט קודם את המנגינות ואחר כך את המילים. כמה שבועות של הקלטת גיטרה - יום אחר יום, רצועה אחר רצועה, שבסופם אני מקליט את הטקסטים שהיו שם הרבה קודם.

הזמן באולפן הוא מראה נוקבת. לעיתים מה שנשמע היטב בבית, בכיתה, במדבר, רחוק מן הרף שמציבים מיקרופונים פתוחים. היעד הנדרש קר מזג. הוא יודע שאין דרך אחרת אלא לעבור דרכו. לא אחת נסעתי לאולפן בהתרגשות גדולה ויצאתי עייף ומותש, לא פעם הגעתי ללא אנרגיה ויצאתי מלא התלהבות. קרה שחזרתי הביתה בתום יום הקלטות ארוך ומיד התחלתי להתאמן לקראת היום הבא, מבלי לשים לב שכבר דקות ארוכות החדר שרוי באפלה וטוב יהיה לסור כמה צעדים כדי להדליק את האור. לתהליך ההקלטות עליות ומורדות. יש לכוון את הגוף והנפש לפעולה. הגמישות והרוך של הביצוע הם אתגר מתמשך. האצבעות זקוקות לנחת רוח. השהות באולפן היא זמן לשינויים זעירים, לבחירות קטנות, לנסים.

כמה טקסטים ומנגינות התגבשו מחדש במסגרת שהות בתכנית "בוסתן" בספריה הלאומית בירושלים. במהלך חודש יולי 2019 השתתפתי בחממה לכתיבה שכללה סדר יום עשיר של מפגשי למידה עם יוצרים נוספים, לצד כתיבה אישית וחופשית. קסם היה טמון במעברים בין דימונה לירושלים. מימי ראשון עד ימי רביעי שהייתי בירושלים. בימי רביעי נסעתי לסופי שבוע בדימונה. מה שהתגבש בירושלים התהווה מחדש בדימונה, מה שהתברר בדימונה מצא גבולות חדשים בירושלים. התנועה בין ההגותי, למוד הזיכרון שהמדבר משמש בו פתרון קרוב, לבין הרחב, המייחל שלמרות ניסיונו הקדום הוא מתחיל ברובו, הייתה מרתקת. האזנה שלוה.

מלאכה שמורה

עם הצעירים בּבּוֹאֵם אֶל מַמְלְכוֹת
הַרוּחַ הַחֲפְּשִׁית, אֶל הַהִתְלַהֲבוֹת
הַרְעַנְנָה, הַסְּקָרְנוֹת שְׂאִינָה
חוֹשֶׁשֶׁת לְעוֹלָם, הַשְּׂמִיחָה
הַמְּחַזְרִית. לְקָרָא, לְשׁוֹחֵחַ, לְכַתֵּב.
לְהִשְׁתַּחֲרֵר לְסְרוּגִין מִן הַמְּרַכְבוֹת
הַמְּפֹלָאָה, לְאַתֵּר רוּחַ מְסֻפָּר
שֶׁנִּתֵּן לְהַבִּינֵנוּ בְּכַמְיָהָה רְצִיפָה
וּלְחַבְּרוֹ אֶל קוֹמוֹת עֲלִיוֹנוֹת
וּמַעֲבָרִים.

עם הגליונות הפתוחים, הלקחים
שֶׁהֵם מְרַחֵק בְּטוּחַ בְּפִנֵּי סוּגִיּוֹת
יְסוּד שֶׁלֹּא הִתְבַּהְרוּ עֲדִין, הַחִידוֹת
בְּגִדְלֵן הַמְּשַׁתְּנָה, פֶּעַם סְפוּרוֹת
וּסְמוּכוֹת וּפֶעַם עוֹדְפוֹת וּמְרַחְקוֹת.
עִם הַמְּדוּבְּבִים הַגְּדוֹלִים שֶׁל חֲדָרֵי
הַמְּשַׁחֵק בְּמַלְאָכָה הַשְּׂמוּרָה
לְחִיִּים שְׁלָמִים, שֶׁהֵם מוֹצְאִים בָּהּ
הַתְּחַלּוֹת וְסִיּוּמִים, וְדָאוֹת וְנַחְמָה.

הארה זריזה

הדרך לביית הספר עוברת
במדבר. כביש רחב מחבר בין
העירוניים. מה שהיה פעם
מסתרין ושטחים פתוחים
מטלא באספלט. נתיב הנסיעה
– רבו פגרים שבין מכונית
למכונית. הימין מאפשר
לאחרים לעקף בבטחה. הבקר
אינו ממהר. הוא מרגל בשקט
ובמתנות. הקדמתי לצאת כדי
להיות בתוך השעה. ההקשבה
היא בחירה ראשונה, אחר כך
הדבור, השיירה. אני מדקלם
בלחש. כשהמחשבות משערות
והגוף מתמהמה, השפה היא
מאסף. חלונות הרכב מוגפים.
החוץ עדין מדקרות להתהוות
משפת.

לא אחת, חולף על שביל
העפר הסמוך רוכב אופנוע
וממסך באבק את הרעד כלו.
בלולינות מרהיבה הוא שומר
עלינו בתוך המקבילות, ונמוג
אל ההרים בדיוק כשאני מטה
צואר לצפות בו שוב. אני מביט
בהגיים ובמהמורות וחושב על
החסדים שהעולם מרעיף על
התעזה. העיר מתבררת באחת
מקדימים אמירי הכרך ואחר
כך הפעלה הדרוכה. אני נכנס
אל בית הספר. חיוכי הילדים
הם הארה זריזה. עוד מעט
יצטרפו הרעיונות המוגנים.

דקות, וכבר ראשון

מצד לצד

ילד מקריא שיר
הגברות סדוקות מקפצות בין השגות
שלא תרגלו
גם אם לא ידק או יחפז או לרגע
ינסה להיות מקריא אחר
יטמעו מלים בין פנינים זוהרות
הוא אינו מתמהמה, המתיקות
מתנוודות מצד לצד
אפשר לשמע את ישור ההדורים
הזעיר של הנשימה
את ההתחבטיות המקדימות
הפלוח המפתיע, הממחזי שאינו ער
לטלטלת הקצוות ולפסיחה המלבבת

ילד מקריא את שירו
אם צלצול פלח את קולו
ימצא עוד אהבה

הם מעטים. מקשיבים זה לזה עד
לחישו. ההאצה והחדוד אינם
דוחקים במסרים להשתלט על
המרחב. חכמת הכתוב מרוה את
דמיונם. בספריה שתי קריות ענק.
המאבק העקש על ההתחפרות
והפרקדן השלוח של הזוכה,
משאירים אותן מחוץ לתחום. בכמת
המקלט שלחנות עגלים וסלם ירק
שמוביל אל התקרה. דקות, וכבר
ראשון יושב על אדן החלון. בחדר
המוזיקה הם נוהגים בנימוס. הם
מצפינים שמות בפקעות ניר
מאגרפות ומוציאים מן הפור זוכים
חדשים. הסח דעת הוא דרך טובה
למצא את השורה החסרה בשיר.
אחת לכמה דקות מישהו מסמן יעד.
שאחרים נקראים לטפס אל צמרתו.
שאלות הן גאלת הפתרונות
היצירתיים. קשר נוסף משריש
יסודות בטקסט. בדיקה דקדקנית
מפספסת אפלו את זנבו. רק מגע
ידיים עם הנסח המדפס מאפשר חיים
חדשים עם המיוחד.

הגיטרה הירוקה

לֹאט לֹאט וּבַמְתִּינּוֹת מִפְּלִיאָה
הַפְּכָה הַגִּיטָרָה הַיְרֻקָה לְזָהָב
שֶׁבַחְדָּר, לֹלֵא פִּגְעָה, לֹלֵא שֶׁבָר או
נָזֵק, רַק מְדֵי פֶעַם פִּקִיעַת מִימֵר
וְהַחֲלָפְתּוֹ בַּחֲדָשׁ. לְגַבִּי הַצְּלִילִים
שֶׁהַפִּיקָה, יֵשׁ צְלוּלִים וּמַהֲדָהִידִים
מֵהֶם, אֲךָ עִם רְגִישׁוֹת מִמְקַדָּת
וְהַתְּכַוְנּוֹת שֶׁלוֹה הָיָה אֶפְשָׁר
לְבַצֵּעַ מֵהַלְכִים מְרַכְבִּים בְּעֲצָמוֹת
נְמוּכוֹת, עַד תָּמָס. לְיָמִים, עֲבָרְתִי
לְלַמֵּד בְּבֵתִי סֵפֶר אַחֲרִים. לֹא
עָלָה בְּדַעְתִּי לְקַחַת אוֹתָהּ אֵתִי.
מֵהֶרְגֵעַ הָרֵאשׁוֹן הַיָּתֵהּ
שֶׁלָּהֶם.

שֵׁשֶׁה מִיְתָרִים מְתוּחִים עַל תְּבֻנֵית
עַץ קְלָה מְסֻפִּיקִים כְּדֵי לְטוֹוֹת זְכָרוֹן,
לְנִדָּד לְרֻגְעִים לְאַרְץ אַחֲרֵת. אֲנִי מִנְגֵן
כְּשֶׁהַתְּלַמִּידִים מְבַצְעִים תְּרֻגְלִילִי
כְּתִיבָה. מָה שֶׁהוֹעֵד לְתְבֻנֵיֹת וְהַגְּבַל
בְּקִפְדָּה, מְרַחֵב אֶת גְּבוּלוֹת הַיְצִירָה.
אֶת הַגִּיטָרָה הַיְרֻקָה קִנִּיתִי בְּמִקְרָה.
שְׁנֵיֹת לִפְנֵי שִׁיבְצָתִי מֵהַחֲנוּת,
הַבְּחִנְתִּי בְּקֶצֶה הַשּׂמְאֵלִי שֶׁל הָאוּלָם
בְּגִיטָרָה יְרֻקָה. שְׂאֵלְתִי אֶת הַמוֹכֵר
בְּמָה מְדַבֵּר. הוּא עֲנָה שֶׁהַגִּיטָרָה
נִמְצְאָת בַּחֲנוּת זְמַן רַב וְשָׂאִין לָהּ
דוֹרְשִׁים, וְשֶׁהוּא שׁוֹקֵל לְהַחְזִיר
אוֹתָהּ לְסוֹחֵר. עַץ בִּי רְעִיוֹן. קִנִּיתִי
וְהַבֵּאתִי אוֹתָהּ לְבֵית הַסֵּפֶר שֶׁבּוֹ אֲנִי
מְלַמֵּד. הַתְּכַנֵּן הָיָה שְׂאֵנִי אֲנִי בָּהּ
בְּשִׁעוּרִים וְהַתְּלַמִּידִים יוֹכְלוּ לְנַגֵּן בָּהּ
בְּכָל זְמַן שִׁירָצוֹ. וְכָךְ קָרָה. אֶת נְגוּנֵי
הָרֶקַע בְּצַעְתִּי בְּעֲזָרַת הַגִּיטָרָה
הַיְרֻקָה, וּמִי שֶׁרָצָה לְנַגֵּן בְּזַמְנּוֹ, הַיְרֻקָה
הַבוֹהֵק עָמַד לְרִשׁוֹתוֹ.

קומת הכניסה

נְתַבֵּק שְׁתֵּי לַיָּל הַיּוֹדְעָה מְקַדְּמַת
לְעֵזֵב אֶת כַּתַּת הָאֵם שֶׁבְּקוֹמַת
הַכְּנִיסָה וְלַעֲבֹר עִם הַתְּלַמִּידִים
לְחַדֵּר מְדַעִים שֶׁבְּקוֹמָה הַשְּׁלִישִׁית.
וְהַחֵל לְרַדַּת גֶּשֶׁם. נִגְשָׁנוּ אֶל
הַחֲלוֹנוֹת הַפְּקוּחִים לְצִפּוֹת בְּטַפּוֹת
הַמַּיִם מִמְּלֵאוֹת אֶת הַחֲצֵר וְהַמְדַבֵּר.
נִצְמַדְנוּ לְזַגּוּגִיּוֹת הַתּוֹפְפוֹת לְרֵאוֹת
אֶת הַסַּחֲף שֶׁמוֹנַח לַמּוֹרְדוֹת
וּמִתְהַוֶּה בְּתוֹעֲפוֹת מְרָץ וּבַעֲנֵוָה
בְּמָה שֶׁהָיָה עֲקֵשׁ וַיֵּבֶשׂ כָּלוּ. הַזָּרֵם
נִחְלָשׁ וְהִתְחַזַּק וְהוֹתִיר רֵיחַ שֶׁטְפוֹן
וְאוֹר מוֹעֵט. הִתִּישְׁבְנוּ עַל הַכְּסָאוֹת
וְכִתְבְנוּ בְּעַקְבוֹת מָה שֶׁהִשְׁתַּנְּהוּ,
וְלֹא חֲזַרְנוּ אֶל מָה שֶׁהַחֵל בְּקוֹמַת
הַכְּנִיסָה.

מופעים

הֲלֹא צְפוּי הַנּוֹ
תְרִיס כְּנִגַּד הַשְּׂכָחָה
יִתְרוֹנוֹ שֶׁל מְסֵתוֹר שְׁאֵפְשָׁר
לְהִגִּיחַ מִמֶּנּוּ
צִמְצוּם, הַרְחָבָה, צִמְצוּם
עַד לִיפֵי וְלִנְחִישוֹת
יִשְׁנֵם מוֹפְעִים שֶׁזְּקוּקִים
לְהַבְשִׁילָה מְאֻחֶרֶת

לזלוג אל ההפסקה

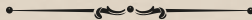
פְּקַעַת הַקּוֹלוֹת בְּכַתָּה הַיָּא
צוֹפֵן מִבְּעֵבֶע שֶׁל הָרַעְשׂוֹת

לְשַׁעוֹר הַקּוֹדֵם שְׁלוּחוֹת מְשַׁרְגוֹת
בְּתוֹךְ הַדְרִיכוֹת הַקְּשׁוּבָה

בְּתֵם הָרַעַשׂ מִתְבָּרַר
שֶׁנֶּאֱמָרוּ דְבַרֵי טַעַם

הַשְּׁקֵט שֶׁלֹּאֲחַר הָרַעַשׂ מִיֵּטִיב עִם
הַבִּישָׁנִים

יֵשׁ לְזוֹלֵג אֶל הַהִפְסָקָה
כְּדֵי לֶאֱפָשֵׁר לִיחִידִים
לְהַקְרִיא אֶת שִׁירֵיהֶם

יותר בהבזקים קצרים

מתבהר הרצף. למלים עודפות
ולמלים חסרות נוכחות מסתורית
בתוך השלבים המתקדמים של
העריכה. קורא פעם נוספת שירים
מרכזים. הפענוח טוב לישוב
הדעת. מתרחק, מתקרב. מתהוה
מבנה סופי. קובע את סדר
השירים. מי יהיה ראשון כדי
להמשיך ומי יהיה אחרון כדי לסגור
ולהתחיל שוב. מפזר בין השירים
יצירות מפליאות במיוחד. כל אספה
זקוקה לתחנות עגינה של אור.
אחת הכותרות נושאת את שם
הספר. היא מסגלת ליותר
בהבזקים קצרים. כעת, קריאה
אחרונה, ננוחה, שלווה, עם השלם
שמדהדה את היחיד ככל שירצה,
ככל שיחפץ, קריאה סוגרת, קריאה
חפשית.

שירי התלמידים מנחים על הצג.
אני קורא תוצרים סופיים. הדוק
מסרים הוא חיץ שיש לעבר בהלוג
ראשון. הסכוי לחוות עוד שנוי הוא
גדול. היעד: סמון מה שאין בו צורך
ומה שאי אפשר בלעדיו. יש תענוג
בהעמקה במה שכבר השקע בו
מאמץ ועבר קריאות משתפות
וסמנו בו התרות וסיגים. יש הנאה
בבריאה מחדשת. אני משנה כמה
נסוחים. מעדיף מבנה אחר
לכותרות אחדות. מנקד את
השירים. מבחין באי-דיוקים. מדי
פעם אני מדלג שלא על פי הסדר
כדי לחזור אל המקום שאותו
עזבתי עם התלהבות של
מתחילים. מקריא את השירים
בקול. המצלול מסיע לדברים
להתפרש כמניפה גלויה. הנה
שורה שכדאי לנסח אחרת. הנה
טענה ארכה שיש לקצר. הנה
טענה קצרה שכדאי להרחיב.

מדגישים

מפליאה שכחת הדברים בכמה

קלמר פעור כשעפרון מהפך מציץ
מכיסו

מחברת מהדקת ושלושה מדגישים
נהנתנים

סרגל מארך, בקבוק סמור כצריח
ושני מחקים

הצלצול האחרון הוא קטן
המשאירים
מאחור

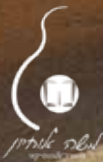

מלאכה שימורה

משה אוחיון

מילים, לחנים, גיטרה, עיבודים, הפקה מוסיקלית
והקראה: משה אוחיון
טכנאי הקלטות, מיקסים ומאסטרינג: עוזי כץ
הוקלט באולפני: combomusic
צילום תמונת השער: משה אוחיון
ניקוד: ליאת קוטלר - שטיין
עיצוב גרפי: "דפוס דימונה"
אתר אינטרנט: www.mosheo.co.il

ספטמבר 2019

להזמנת מופעים: 052-3609788